

POSTREHY Z LOVANE

Prvé tohtoročné číslo FILOZOFIE prinieslo krátku históriu Husserlového archívu v Lovani pod názvom *Husserlova Lovañ včera a dnes*.

O niekoľko mesiacov neskôr mal pisateľ týchto riadkov možnosť po štyroch rokoch znova archív navštíviť a vlastnými očami zachytiť jeden úsek už takmer 70-ročnej existencie tejto pozoruhodnej ustanovizne, ktorá nie je len archívom, ale aj vydavateľskou, výskumnou a školiacou inštitúciou.

Aj čo sa týka samotnej vydavateľskej činnosti, tá je veľmi pestrá, lebo sa neobmedzuje len na kritické vydávanie Husserlových Zbraných spisov (*Husserliana*), ale venuje sa aj vydávaniu celého radu ďalších edícií ako *Husserliana – Dokumente*, *Husserliana – Materialien*, anglická verzia *Husserlian (Collected Works)*, nehovoriac už o edícii *Phaenomenologica*.

Zobrané spisy s pripravovanými zväzkami už prekročili číslo 40. Tie posledné sú venované životnému svetu, štruktúre vedomia a menovite ťažko preložitelnému „Gemüt“ a vôli, konštitúcii priestoru či metóde eidetického poznania. Aj *Husserliana – Materialien*, ktoré obsahujú Husserlove prednášky, avšak bez kritického aparátu, už predstavujú takmer 10 zväzkov. E. Schuhmannová, manželka nedávno zosnulého K. Schuhmanna, pripravuje na vydanie napr. prednášku *Úvod do fenomenológie*.

Collected Works sa blížia k číslu 15. Medzi poslednými sú preklady *Prvej filozofie* a Bernáuských rukopisov o časovom vedomí. A počet zväzkov „fenomenologík“ zameraných na interpretáciu Husserlovho diela čoskoro prekročí, ak sa tak už nestalo, číslo 180. Posledné publikácie tejto edície sú venované intersubjektívnej časovosti (L. Rodemayer), interdisciplinárnym perspektívam fenomenológie (D. Lohmar) či problémom „pra-ja“ (*Ur-Ich*) (S. Taguchi).

Nepredstavuje toto vydavateľské podujatie akúsi novú „scholastiku“? pýtame sa spolu s istým významným francúzskym fenomenológom. Terajší riaditeľ Husserlovho archívu, a od minulého roku aj „čestný riaditeľ“ Archívu pre fenomenológiu a súčasnú filozofiu (*Archive for Phenomenology and Contemporary Philosophy*) na Univerzite v Hong Kongu, prof. R. Bernet takúto charakteristiku s počudovaním odmieta. Veď vydávané texty sú starostlivo pripravované a selektované: nevydáva sa a nevydá celá „Nachlass“. A dodajme, že odbornému publiku na celom svete sa tak sprístupňuje dedičstvo, ktoré je výsledkom zvláštnej filozofickej skúsenosti a ktoré by inak zostalo navždy stratené.

V tábore fenomenológov sa ozývajú aj hlasy, že namiesto prílišného vyzdvihovania Husserla, ktorý už aj tak patrí do dejín, by sa mal Husserl vracat' do jeho rakúskeho kontextu. Veď to sa aj deje, ako prisvedčuje riaditeľ Archívu. Svedčia o tom porovnania a konfrontácie s Bolzanom, Brentanom, Twardowským, Lotzem atď. Lenže nie je toto hľadisko ešte príliš „okcidentalistické“? Necítil sa Husserl, hoci vychovaný na nemeckej kultúre, byť Čechom? Takúto národnú determinantu filozo-

fického myslenia však prof. Bernet rozhodne odmieta a návštevník Archívu by sa mal vystrihať aj toho, aby mu pripomenul jeho švajčiarsky pôvod!

Fenomenológia sa síce zrodila v Nemecku, no podľa Lévinasových slov sa ujala vo Francúzsku. Nebola však ešte predtým objavená na východe Európy Špetom, Iljinom, Ingardenom, Czyzewským, Patočkom? Nestal sa Husserl medzitým nielen francúzskym, ale aj talianskym, španielskym, americkým, japonským, ba i čínskym filozofom? A nie je tu dôvod navyše, aby sa stal aj slovanským, a teda aj slovenským filozofom, ak pripustíme, že filozofia nie je spojená s nijakým územím, jazykom, národom, s nijakou civilizáciou?

Je pravda aj to, že keď porovnáme zloženie návštevníkov Archívu podľa krajiny pôvodu spred niekoľkých rokov a v súčasnosti zistíme, že sa výrazne zmenilo: pribúda bádateľov i študentov zo Strednej a východnej Európy, z Čiech, Ruska, Maďarska, z Latinskej Ameriky, zo Stredného i Ďalekého východu... Husserl sa vracia na východ spolu s ďalšími nedobrovoľnými emigrantmi, Berďajevom, Losským, Solovjovom a i.

Čo budú robiť pracovníci Archívu, keď sa vydávanie Husserla čoskoro skončí? Tu je ich riaditeľ nanajvýš optimistický: predsa robiť konečne to, na čo doteraz nemali čas, a to Husserlovo dielo interpretovať. A nové perspektívy a výzvy sa už ohlasujú, aby fenomenológiu otvorili smerom k analytickej filozofii, filozofii mysle, ku kognitívnym vedám a k súčasnej vede vôbec.

Zároveň však stoja pred Archívom nové úlohy v súvislosti s novými technológiami: sprístupniť celé doteraz vydané posmrtné dielo v elektronickej podobe cestou tzv. digitalizácie. V tejto podobe už jestvujú dlho očakávané registre k *Husserlianam* (www.hiw.kuleuven.be/hiw/eng/husserl/index.php). A keďže prvý, strojový prepis Husserlovej stenografie bol vyhotovený len v súvislosti s vydávanými zväzkami, je tu ďalší deziderát, a to digitálny prepis aj tých rukopisov, ktoré neboli pojaté do *Zobraňých spisov*. Plánuje sa aj ich záznam na odkysličený papier vo viacerých exemplároch. Na druhej strane je už najvyšší čas reštaurovať samotné viacročné rukopisy.

Na záver sa tak rešpektuje a napĺňa „bezpodmienečná politika otvorených dverí“, ako ju sformuloval zakladateľ Archívu H.-L. Van Breda na začiatku jeho vzniku v r. 1938.

Jozef Sivák